

världen & vi

EN TIDNING AV OCH FÖR ELEVER MED SVENSKA SOM ANDRASPRÅK, NR 1, APRIL 2021

VÄRLDENS FEST!

Små saker gjorde juldagarna magiska

Songkran, alla hjärtans dag, midsommar, nouroz, karneval, purim. Det är bara några av alla de högtider och traditioner som du kan läsa om i detta nummer av Världen&vi. Oavsett vad och hur vi firar behöver vi människor gemensamma höjdpunkter. Något som skapar en paus i vardagen. Ett tillfälle att vara med de man älskar och göra små ceremonier tillsammans som symboliserar något större.

För mig har julen alltid varit en viktig högtid. Som barn började jag längta flera månader innan. Det var många små saker som gjorde att julen kändes magisk och spännande. Att klä julgranen med vackra saker på kvällen innan julafton. Att vakna på julaftonsmorgonen och hitta en present i strumpan som mamma hade hängt bredvid min säng. Att få tända de fyra ljusen i ljusstaken på köksbordet.

Nu som vuxen är mina känslor inte lika starka. Men jag tycker fortfarande mycket om julen. Mitt i den mörka vintern känns det bra att få stanna upp och fira en varm och ljus högtid. Det är också roligt att föra vidare traditionerna till mitt barn Ivan, 8 år. Nu är det han som hjälper till att klä granen, som får en present på morgonen och som tänder de fyra ljusen. Nu är det han som längtar till jul i flera månader.

FATIMA GRÖNLUND
CHEFREDAKTÖR

REDAKTIONEN Världen & Vi 2020

Läs mer och beställ tidningen: varldenochvi.se

Världen&vi görs av elever som studerar sfi eller svenska som andraspråk inom ABF Vux. Vill du skriva eller fotografera för tidningen? Kontakta chefredaktör fatima.gronblad@abfvux.se

FATIMA GRÖNLUND - CHEFREDAKTÖR
OCH FORMGIVNING
fatima.gronblad@abfvux.se

FREDRIK HARSTAD - REDAKTÖR
fredrik.harstad@abfvux.se

PHRA TARA NANTAPULSAB
SABA AHMED
ROSEMARY OGBEMUDIA
POONEH JAMSHIDIRAAD
NASIR AHMED BAJWA
MARIA RODRIGUEZ

TRYCK

ISSN
UTGIVARE

Dardedze holografija,
Riga, Lettland

2001-5585
ABF Vuxenutbildning

REDAKTION

FADYA ALSAADI
AMER EZAY
LILIAN OGBODU
PANEE PIMPILA

Vilken högtid är viktig för dig?

Jag tycker om julen. Det är en religiös högtid egentligen men för mig har den inget med religion göra. Det en högtid när man är ledig, träffar sin familj och äter god mat. På vintern är det ganska mörkt här i Sverige och på julen brukar man ha mycket ljus och dekorera fint, så det lyser upp. Det är en mysig högtid.

Jonas Bragd

Purim är min favorithögtid. Det är en judisk högtid som firas i februari eller mars. Allt är fullt av hopp, glädje och optimism. Vi njuter av kakor och alkoholhaltiga drycker. Kakorna vi äter kallas Hamans öron.

Marko Cabric

Den största högtiden jag firar är ramadan. Det är en månad då vi muslimer fastar. Vi slutar att äta och dricka vid soluppgången och börjar inte förrän vid solnedgången. Jag tycker om den högtiden för att när ramadan tar slut firar vi Eid al-fitr. Vi brukar köpa nya kläder och klä oss fina. Sedan går vi till moskén för att be tillsammans. Den dagen träffar vi även vår familj, vi äter och umgås.

Hamda Abdi

Jag älskar verkligen jul. Det är en tid då min familj är tillsammans, vi äter god mat, delar presenter och umgås. För mig är det alltid en speciell känsla och atmosfär.

Marija Cosic

Min favorithögtid är det persiska Nyåret. Det kallas för nowroz. Det markerar vårens första dag och firas den 20 mars. Det är den tiden när allt kommer tillbaka till liv och därför använder vi många färger och blommor. Man tror att hur en person betar sig den dagen kommer att påverka hur hans eller hennes hela år kommer att bli.

Nusaiba Ahmadi

Julfirande

Juldagen i min barndom

Det bästa minne jag har är av festen på juldagen, som är den 25:e december i Nigeria. Det är en kristen högtid för att fira födelsen av Jesus Kristus, Guds son. Kvällen före denna dag brukade vara fylld av spänning, vi drack, åt och städade huset som förberedelse. Mina systrar och jag hjälpte min mamma i köket medan min pappa och bror dekorerade vardagsrummet med julljus och ballonger. Vi brukade gå och lägga oss väldigt sent.

På juldagen vaknade vi och bad till Gud tillsammans som en familj. Sedan lagade vi en speciell måltid, jollof-ris, kyckling och grönsaksallad. Det fanns alltid nya klänningar och skor för juldagen. Sedan klädde vi oss i våra nya klänningar och delade mat från dörr till dörr med våra grannar. Några gav oss gåvor och komplimanger för vår klädsel. Det var alltid mycket mat och dryck, presenter, musik spelades högt, familjer och vänner besökte oss.

På eftermiddagen på juldagen körde vi ibland ut i pappas bil till ett barnpalats eller en djurpark. Våra föräldrar tog ledigt för att vara med familjen och fira.

Som barn önskade jag alltid att vi kunde ha juldagen varje dag, eftersom dagen alltid var rolig och med mycket kärlek och glädje.

LILIAN OGBODU, ANGERED

Barnen klär ut sig

I Ukraina firar vi jul den sjätte januari. Jag och min familj och mina föräldrar brukar laga mat tillsammans. Vi lagar traditionell mat, till exempel sött ris eller sött vete. På kvällen går vi till våra vänner. Vi sjunger traditionella sånger och ger varandra presenter.

I mitt land brukar barn även fira i förskolan. De klär ut sig, sjunger sånger, dansar och läser verser. Jultomten brukar komma också. Min dotter var klädd i julgransdräkt. Hon tycker om den festen.

TANJA PETROVSKAJA, ODINSSKOLAN

Eid al-fitr

God mat, nya kläder och presenter

På första dagen av eid ber muslimer eid-bönerna tillsammans. Vi lagar speciell frukost och speciell lunch som består av ris med kanel och kött. Vi brukar göra efterrätter som kallas maqroota och maamool och äter dem med arabiskt kaffe till. Vi brukar köpa nya kläder och äldre personer ger pengar eller presenter till barnen. När vi besöker våra släktingar brukar jag och mina kusiner dansa länge.

Jag kommer ursprungligen ifrån Palestina och Syrien men föddes och växte upp i Arabemiraten. I Sverige försöker vi fira som i vi gjorde förut men tyvärr går det inte. Arabemiraten är ett islamiskt land, där firar vi i tre dagar, som är helgdagar för alla. Men här kan vi inte fira om högtiden är på arbetsdagar.

I mitt hemland brukade vi fira med mina släktingar, familj och vänner. Men här i Sverige har vi inte lika många att fira med.

SAMAH QURAISH, JÖNKÖPING

Jag saknar min familj

Eid al-fitr firas på samma dagar i hela världen. Eid al-fitr är en liknande offentlig högtid som när kristna firar jul och påsk. Vi tittar på månen för att bestämma när Eid al-fitr börjar.

I Sverige firar vi Eid al-fitr på samma sätt som i mitt hemland men vi har inte släktingar eller föräldrar här, så vi firar med kompisar istället. Jag saknar mina föräldrar och släktingar varje Eid.

TAYYABA SARMAD, JÖNKÖPING

Tråkigt att inte få kramas

De viktigaste muslimska högtiderna hör ihop med fastemånaden ramadan. Fastemånaden kommer vid olika tider under året. I år börjar ramadan den 13 maj.

Under ramadan avstår muslimer från mat och dryck under dagen. Muslimer påminns också om att betala allmosor till fattiga. Det betyder att man ger pengar eller mat till fattiga personer som inte kan köpa mycket. När vi firar eid måste vi alla känna samma.

Vid slutet av ramadan firas eid al-fitr. Det är en fest som varar i tre dagar. Många går till moskén och folk kramar varandra och hälsar på varandra. Men förra året kunde man inte krama varandra eller träffa sina vänner och släktingar på grund av Corona-pandemin. Det var jättetråkigt.

SABA AH AHMED, ODINSSKOLAN

SABA AH TEXT

LYSSNA!

Mat och dryck för festliga högtider

Det här är **baklava**. Jag kommer från Kosovo och brukar baka baklava när det är eid-fest. Jag och min familj tycker om baklava. Baklava är mycket sött, så man ska inte äta baklava för ofta.

GYLTENE MEMA

Det här är Turkiets speciella dryck **salep**. Salep dricks varm på vintern. Det är en viktig dryck som har lång historia. Den viktigaste ingrediensen är sahlelep-pulver, som kommer från en blomma. Man vispar pulvret med mjölk och socker. Sedan kan man lägga kanel ovanpå.

GÜLÜSTAN GÜZEL

FOTO: ALICIA BRITO

Kung och böna inuti kakan

På Kanarieöarna i Spanien firar vi en viktig jul-tradition 6 januari varje år. Traditionen började när tre kungar reste långt om natten för att ge presenter till Jesus, Guds son. För att hedra den dagen går familjer hem till varandra för att ge julklappar. Efter det dricker vi kaffe eller choklad och äter en speciell kaka som heter **Roscón de Reyes**. Inuti den finns en statyett av en kung och en böna. Om man får kungen behöver man inte betala för Roscónkakan detta år. Men får man bönan måste man betala för kakan både detta år och nästa.

MARIA RODRIGUEZ

Bord dukat med symboler

Under det iranska nyåret nowruz brukar vi förbereda ett speciellt bord. Där finns maträtter och saker som börjar med bokstaven S på persiska. Varje sak har en speciell betydelse.

1. Sabze – gräs eller groddar, symboliserar god skörd.
2. Sib – äpple, symboliserar friskhet och glädje
3. Senjed – torkade rönnbär, symboliserar kärlek
4. Somâq – malda torkade omogna syrliga vindruvor, symboliserar soluppgången
5. Serke – vinäger, symboliserar hög ålder och tålmodighet
6. Ägg – en symbol för reproduktion under det nya året
7. Sir – vitlök, symboliserar hälsa
8. Samanu – en vetebaserad söt pudding, symboliserar välstånd och överflöd
9. Sekke – mynt, symboliserar rikedom
10. Sombol – hyacint, symboliserar vårens ankomst

SHIVA CHEGINI

Det här är **kibbeh**. Det är en populär maträtt i Syrien och mellanöstern. Vi gör den på eid al-adha och eid al-fitr. Denna maträtt består av malen bulgur med kött och nötter inuti. Den grillas över en eld. När den är färdiggrillad är kibbeh redo att äta.

MOHAMAD AL ALLI

FOTO: REVITAL SALOMON

FOTO: LELAW WONDIMU

Min favoritmaträtt är **kitfo**. Det är etiopisk traditionell mat. Vi äter det när vi firar nyår eller har fest och eid al-fitr. Man steker kött och blandar salt, smör och peppar. Sedan är det klart.

AYSHA HUSSEN DEREJE

LYSSNA!

ALLA TEXTER

FOTO: BJÖRN HAGEKULL ULFSSON

Svensk och kanarisk lucia går tillsammans

På Kanarieöarna i Spanien firas en festival varje år den 13 december. Många människor åker till byn Santa Lucia de Tirajana för att gå i procession bakom en vagn med skyddshelgonet Santa Lucia. Alla går fram till kyrkan. Där sjunger och dansar man, och lämnar gåvor till Santa Lucia. Det kan vara till exempel mat, smycken eller blommor. Människor lämnar dessa gåvor som tack, för att de bett till Santa Lucia och deras böner har blivit uppfyllda. Jag älskar den traditionen. När man tittar på skyddshelgon känner man kärlek.

I processionen går även två kvinnor som representerar lucia, en från Kanarieöarna och en från Sverige. Denna tradition har pågått sedan 1960-talet och

är ett samarbete mellan byn Santa Lucia de Tirajana och den svenska staden Luleå. Bakgrunden är att Lennart Moosberg, en man från Luleå, Sverige, var på besök i Santa Lucia de Tirajana i början av 1960-talet. Han fick se festivalen och blev glad, för att traditionen liknar det svenska luciafirandet. Efter det började byn Santa Lucia de Tirajana samarbeta med föreningen Lions i Luleå. Varje år åker en svensk kvinna till byn för att representera lucia och gå med i processionen. Den kanariska lucian har även kommit till Luleå för att vara med under luciafirandet där.

MARIA RODRIGUEZ, ODINSSKOLAN
FATIMA GRÖNBLAD

Lucia i Sverige

I Sverige firas Lucia den 13 december med en religiös procession. En kvinna som representerar Lucia går längst fram. Efter henne går andra kvinnor som kallas luciatärnor och pojkar som kallas stjärngossar. De besöker arbetsplatser, skolor, kyrkor och sjukhus för att sjunga luciasånger och ge fred och energi till människor.

Skyddshelgonet Lucia

Lucia föddes på Sicilien år 283 och dog år 304. Hon stod fast vid sin kristna tro trots att hon blev förföljd. För detta mod blev hon helgonförklarad av den katolska kyrkan. Hon anses beskydda blinda, sjuka barn och fattiga personer.

Källa: Wikipedia

FAKTA

Lärarna bjöd på en ovanlig dag i skolan

Jag upplevde luciadagen två gånger i Sverige. Det lämnade djupt intryck på mig. Jag kände inte till luciadagen när jag först kom till Sverige. Jag gick till skolan som vanligt. Men denna dag var speciell. Mina sfi-lärare gick genom skolan när lektionen var slut. De hade vita

klänningar och representerade lucia. De sjöng sången Sankta lucia och spelade gitarr och fiol. Lärarna bjöd oss på pepparkakor och saffransbullar. Jag tycker att det är en intressant och fin högtid.

XU XU, ANGERED

Midsommar viktig högtid i Sverige

Midsommar i Sverige är en viktig högtid i slutet av juni, för att fira att sommaren har kommit. Midsommar firas med familj och vänner. Det är vanligt att man äter olika typer av fisk, som sill och lax. Till fisken äter man potatis, gräddfil och gräslök. Jordgubbstårta är vanligt att äta denna dag.

På midsommar så dansar flera familjer tillsammans runt en midsommarstång som symboliserar fruktbarhet. På midsommar klär man på sig fina kläder. Vissa personer har på sig traditionella kläder.

På kvällen är det vanligt att man grillar med familj och vänner. På midsommar dricker svenskarna jättemycket alkohol. Dagarna då det föds flest barn i Sverige är nio månader efter midsommar.

KIBRA TSEGAG, ODINSSKOLAN

Se en film från
ett traditionellt
midsommarfirande

NYA ORD

INTRYCK

En känsla som man får när man hör eller ser något.

REPRESENTERA

Vara ett exempel på något.

SILL

En sorts fisk som ofta läggs i en vätska av ättika, salt och kryddor. Vanlig mat vid högtider i Sverige.

FRUKTBARHET

Som gör det möjligt för saker att födas och växa.

LYSSNA!

KIBRAS TEXT

Mitt bröllop varade i tre dagar

I Pakistan är den mest speciella traditionen firandet av bröllop. Mitt bröllop varade i tre dagar. Första dagen firade vi i en stor festsal. Den dekorerades med blommor och ljus. Det var musik och dans. Och det serverades utsökt mat.

Andra dagen är den viktigaste dagen i brudparets liv. Brudgummen och hela hans familj kommer till bruden. Brudens familj välkomnar brudgummens familj med blomsterbuketter och konfetti av rosenblad. Bruden brukar ha en röd klänning och det hade jag också. Rött anses vara kärlekens färg. Bruden och brudgummen undertecknar ett kontrakt. Brudgummen ger samtidigt en gåva till bruden i form av pengar eller guld. Efter det är äktenskapet officiellt. Bruden och brudgummen sitter på en scen. Det finns ljus, musik och god mat. Gästerna serveras biryani - ris med kyckling och fisk. Efter festen går bruden med brudgummen hem. De ska bo tillsammans resten av livet.

Tredje och sista dagen är brudgummen värd. Alla brudparets vänner och familjemedlemmar sitter tillsammans och äter och pratar.

Jag tycker att bröllop är den finaste familjetraditionen i Pakistan. Det är ett underbart sätt att utvidga brudparets familj.

Jag gifte mig för sex år sedan. Det har varit en spännande resa. Jag fick en omtänksam och kärleksfull man och sedan gick vi från två till fyra. Vi är välsignade med två söta barn, en pojke på fyra år och en flicka som är ett och ett halvt år. De heter Arham och Hareem. De har ökat vår kärlek och är våra livskällor. De är våra ögonstenar.

IQRA ASLAM, ODINSSKOLAN

Vi ska inte följa traditioner som är dåliga

Enligt min åsikt är traditioner viktiga, men de är inte så viktiga att man ska göra dåliga saker för traditionens skull. Jag tycker att syftet med traditioner är att ha det bra med andra människor som man delar samma kultur med. Men traditioner kan missbrukas. Till exempel finns det ett traditionellt sätt att gifta sig i mitt hemland. Det går ut på att föräldrarna arrangerar ett möte mellan deras barn för att de känner varandra. Om barnen gillar

varandra fortsätter de att dejta men om de inte vill gifta sig slutar de träffas. Men ibland försöker föräldrarna tvinga sina barn att gifta sig med varandra fast de inte vill. Föräldrarna säger att de måste fullfölja eftersom det är tradition. Jag anser att man bara bör följa traditioner som är bra och som inte är emot mänskliga rättigheter i den tid vi lever i.

BITA HADAVAND, JÖNKÖPING

FOTO: MARCOS MEDINA

Ceremonin tog bara tio minuter

Jag och min man Carmelo gifte oss i bröllopssalen med en domare på Kanarieöarna den 11 april 2014. Ceremonin varade bara i tio minuter.

Efter det gick jag och min man till en vacker plats för att ta bröllopsbilder.

Sedan gick vi och 30 gäster till en restaurang. Vi åt, dansade och gav presenter till varandra. För att avsluta ceremonin serverade vi tårter. Totalt varade mitt bröllop i sex timmar, från 12:00 till 18:00.

MARIA RODRIGUEZ, ODINSSKOLAN

Vi gifte oss tre gånger i Nigeria

Vi har tre typer av bröllop i Nigeria. Det första kallas vitt bröllop, där bruden har vit brudklänning och gifter sig i kyrkan. Det andra är ett traditionellt bröllop där du har traditionell klädsel. Den tredje sortens bröllop är att gifta sig i domstolen.

Jag och min man gifte oss på alla tre sätten 2016. Vi gjorde alla tre, för när jag skulle resa till Sverige måste jag visa mitt bröllopscertifikat och bröllopsbilder för ambassaden för att bevisa att jag verkligen är registrerad hustru.

Det viktigaste bröllopet för mig är det traditionella bröllopet. Mannen och hans familj kommer till kvinnans familj med kolanötter, en flaska gin och

pengar för hemgiften. Brudens föräldrar frågar sin dotter om hon vill ta emot gåvorna. När kvinnan säger ja, blir de glada. Alla sjunger och dansar och sedan knäcker man kolanöten, skålar i gin och ber för det nya paret. Efter det har man en stor fest. Det blir musik, mat och dryck och många gäster från båda familjerna kommer och ger gåvor och pengar till det nygifta paret.

ROSEMARY OGBEMUDIA,
ODINSSKOLAN

KOLANÖTTER OCH GIN. FOTO: AZEKHORIA BENJAMIN, AXELHH

NYA ORD

CEREMONI
En högtidlig stund.

DOMARE
En person i en domstol som bestämmer.

BEVISA
Visa att något är sant.

KNÄCKA
Bryta sönder genom att slå hårt.

LYSSNA!

MARIAS TEXT

NYA ORD

UTRUSTNING

Som andra tycker man kan tro på eller som verkar sann.

UPPMÄRKSAMHET

Ett intresse för något.

HEDRA

Visa respekt för.

OFFRA

Ge något värdefullt för att livet ska bli bättre för människor.

DIKTATOR

En ledare som har all makt i ett land.

MILITÄRTJÄNST

Utbildning för att försvara sitt land om det blir krig.

LYSSNA!

AMERS TEXT

Kabbaddi - populär sport i Pakistan

Kabaddi är en sport som är populär i regionen Punjab i Pakistan och Indien. Den spelas mellan två lag. Varje lag har sju spelare. Det viktigaste är att det är en sport där människor inte behöver utrustning eller speciella kläder för att spela.

Kabaddi spelas mestadels från mitten av februari till slutet av mars när den kalla årstiden börjar. Sporten, som startade för många år sedan i Pakistan och Indiens Punjab, spelas nu i många länder, till exempel i Bangladesh, Thailand och Kanada. Jag är väldigt glad att se att den här sporten som startade i Punjab har fått mycket uppmärksamhet på den internationella arenan.

NASIR AHMED BAJWA, ODINSSKOLAN

FOTO: BHIMBER

Se en film från en kabbaddi-match

Högtid för att fira de som dog

I Eritrea firar vi en högtid som kallas martyrer den 20 juni varje år. Vi firar den för att hedra de soldater som offrade sina liv för att Eritrea skulle bli självständigt.

Italienarna skapade kolonin Eritrea på 1800-talet runt Asmara och namngav den med sitt nuvarande namn. Efter andra världskriget annekterades Eritrea till Etiopien.

1961 började en väpnad kamp i Eritrea för att bli självständiga från Etiopien. Den pågick i 30 år. 1991 störtades den kommunistiska etiopiska regeringen och den nya regeringen beviljade Eritrea självständighet. 1992, efter 30 år, blev Eritrea ett självständigt land. Under den långa konflikten hävdade Eritrea att 19 000 soldater dödades. På

grund av detta firar vi en högtid som kallas martyrer, den 20 juni varje år. Vi klär på oss svarta kläder, tänder ljus och går tillsammans på gatorna för att komma ihåg det soldaterna offrade för vårt land.

Alla eritreaner har stor respekt för eritreanska martyrer, oavsett om de tycker om den nuvarande regeringen eller inte. Det som är synd är att efter att våra martyrer offrade allt det här för oss fick vi en diktator som president och en dålig regering. Många kan inte leva i vårt land utan har behövt fly. Anledningen till vår flykt från Eritrea är på grund av presidenten och att militärtjänsten är oändlig. Om man börjar göra militärtjänst vet man inte när man blir fri.

AMER EZAY, ODINSSKOLAN

*Fadyas kusins barn Ali Hassan
Foto: Nabaa Haider*

Traditioner för små barn

Det finns många traditioner för små barn i den irakiska kulturen. Det är traditioner som människor gjort generation efter generation.

Ett exempel är att lägga en kniv under barnets kudde för att barnet inte ska få panik från sömnen. Det finns också en tradition att linda sitt barn med en vit tygbit. Detta gör man under fyra till sex månader. Många tror att det hjälper barnets ben att bli raka och att barnet ska kunna börja gå tidigt.

När man klipper barnets naglar för första gången lägger man dem i pappans plånbok. Människor tror att pappan ska få mycket pengar då.

Det finns också en tradition när ett barn har svårt att prata, eller pratar sent. Då tar man en skål och håller vatten i skålen. Sedan sätter man skålen ute på gården, så att fåglar kommer och dricker av vattnet. Sedan tar man in skålen och ger vattnet till barnet att dricka. Många tror att det ska göra att barnet pratar snabbare.

FADYA ALSAADI, ODINSSKOLAN

Jag firar alltid min mamma på mors dag

Den 21 mars varje år firar vi mors dag i Syrien. Mors dag är viktig för mig eftersom det handlar om att bry sig om alla mammor i världen. När jag bodde i Syrien firade mina bröder och jag med min mor, för att göra henne glad och visa uppskattning för att hon tar hand om oss.

Inför mors dag brukar jag köpa en gåva för att vara redo att ge den till min mamma. På mors dag köper min pappa en tårta och vi firar och dansar med min mamma och lyssnar på morsdags-sånger. Vi brukar äta tårta, godis, pizza och lite syrisk mat och dricker juice.

Efter att jag flyttade från Syrien till Sve-

rige, ringer jag till min mamma och gratulerar henne på hennes högtid. Ibland skickar jag en present till henne.

AHMAD TAKLEH, JÖNKÖPING

Ahmeds mamma Haifaa Haddad

NYA ORD

GENERATION

Den tid det tar för en människa att bli vuxen och få barn.

LINDA

Ett brett band av tyg.

PLÅNBOK

Ett mjukt fodral av tex läder för tex pengar och bankkort.

UPPSKATTNING

När man visar att man tycker bra om någon/något.

LYSSNA!

FADYAS TEXT

Nyår

14 JAN

GAMMALT NYÅR

I mitt hemland Georgien firar vi två gånger. En gång som i Sverige den 31 december, och en gång enligt den ortodoxa kyrkans kalender den 14 januari. Det kallas gammalt nyår. Vi har samma traditioner som i Sverige. Vi har speciell mat och vi lyssnar på musik. Den högtiden är viktig för mig för att vi planerar något nytt.

RUSUDAN MELADZE

1 APRIL

AKITO

Den 1 april varje år infaller det assyriska nyåret, "akito". Det firas av de assyriska kaldeerna i olika länder i världen. Helgdagen är en symbol för fertilitet och förnyelse och firas i bland annat Syrien, Irak, Turkiet, Libanon.

I mitt tidigare hemland Syrien är akito en nationell helgdag. Jag och min familj brukade åka till en plats utanför staden. Vi firade, sjöng traditionella sånger och dansade med varandra. Många människor hade folkdräkter och det fanns artister som uppträdde. På eftermiddagen grillade vi, med tabbouleh-sallad och alla slags drycker.

HABIB ROHM

20 MARS

NOUROZ

Det persiska nyåret, Nouroz, firas 20 mars. Tisdagen före firas eldfesten. Det är en gammal tradition i Iran. Människor dansar och sjunger och hoppar över eldar. De lämnar sina problem i elden och tar i stället emot energi och hälsa från eldens röda färg.

Eldfesten har varit en tradition i Iran i cirka 3000 år. Men regeringen vill inte att människor ska fira den. Den iranska regeringen är islamisk och de tänker att persiska gamla traditioner är motsatsen till islam. Så vi har inte fest med stora fyrverkerier på gatorna. Men folket älskar sina traditioner och firar eldfesten hemma. De samlas hemma hos varandra och äter mat. Sen går de ut på gården och tänder eldar som de hoppar över. Eldfesten firas i Sverige också, bland annat i Stockholm, Malmö och Göteborg.

ALIREZA SEBTINI

Se en film från eldfesten i Göteborg

13 APRIL

SONGKRAN

Songkran är det thailändska nyåret 13-15 april varje år. Det är den viktigaste högtiden och en buddhistisk tradition. Vi önskar bort allt dåligt som skett och välkomnar det goda till en ny början.

På morgonen går människor till templet för att erbjuda mat till oss munkar. Efter maten läser vi en buddhistisk bok tillsammans. Vi ber och tänker på släktingar som har gått bort. Sedan håller människor vatten i händerna på oss.

Efter det håller barnen vatten i händerna på sina föräldrar och äldre. Samtidigt som man håller vatten i händerna på munkar eller sina föräldrar önskar man dem bra hälsa samt ber om förlåtelse om man gjort något fel.

Senare på dagen går alla ut på gatan för att kasta vatten på varandra. Det är en symbol för att önska varandra tur och lycka på det nya året.

Songkran är en viktig tradition för mig. Alla människor kan göra fel, men det är viktigt att be om förlåtelse och vara ödmjuka mot varandra, tycker jag.

PHRATARA NANTAPULSAB

Besökare i buddhisttemplet i Göteborg håller vatten i händerna på munkarna. Foto: Suriyag Gratting

Se en film om
Songkran

11 SEPT

INKUTATASH

I Etiopien firas nyår 11 september. Det är tiden på året då vintern är slut och blommorna kommer. Folk har fest, vi äter god mat och går ut på kvällen. Vi tänder eldar och har fyrverkerier. Barnen brukar göra teckningar som de går runt och lämnar till grannar. De målar ofta blommor som en symbol för det nya året. Grannarna ger barnen dadlar, bröd eller lite pengar. Nyårsfirandet i Etiopien är inte speciellt för någon religion, alla firar det.

BERÄTTAT AV EABISA NEGESE

31 DEC

NYÅRSAFTON

Den 31 december är sista dagen på året. Det är en festlig dag då många träffas för att fira in det nya året. Jag brukar fira med mina vänner. Höjdpunkten på kvällen är tolvslaget - då det gamla året tar slut och det nya börjar. Då brukar vi samlas för att skåla med varandra och titta på fyrverkerier. Sedan brukar vi spela musik och dansa.

FATIMA GRÖNBLAD

NYA ORD

STORLEK

Ett mått på hur stora kläder eller skor är.

FÖRLÅTELSE

När man förlåter någon.

FÖRVÄNTA

Tycka att man borde få något eller att något borde hända.

Fira dina föräldrar på din födelsedag

Vad ska du göra på din födelsedag? Den första dagen när dina föräldrar visste att det skulle födas ett liv. De var båda glada och oroliga samtidigt eftersom det tar mycket tid och kostar mycket pengar att ta hand om ett barn. Föräldrar måste jobba hårt hela dagarna och när de kommer hem efter jobbet måste de ta hand om sina barn.

Vem tog hand om er när ni var små? När ni var sjuka? När ni grät? När ni skulle kissa och bajs på natten? När ni var mörkrädda? Vem gav er mat när ni var hungriga? Din mamma och pappa vet alltid din storlek på kläder och skor, vilken mat ni tycker om och vilken mat ni inte tycker om. De vet vilket datum ni föddes på.

På sina födelsedagar förväntar sig barn många presenter, firande och kalas från

sina föräldrar. Istället för dyra och fina presenter kanske ni skulle fråga er själva vad ni kan göra för era föräldrar. Barn borde göra något bra och be om förlåtelse till sina föräldrar om de har gjort något som var fel mot dem.

I thailändsk kultur brukar barn tvätta fötterna på sina föräldrar och i samband med den seden önska dem god hälsa samt att de ber om förlåtelse till föräldrarna om de någon gång har gjort något fel mot dem. Efter det ska barnen ge en present till dem och bjuda dem på middag.

Det är viktigt att barn kontakter sina föräldrar ofta, då känner de sig inte ensamma. Den största gåvan vi kan få är kärleken från vår mamma och pappa.

PHRA TARA NANTAPULSAB, ODINSSKOLAN

På sin födelsedag ber Phuthita Nakyai sina föräldrar om ursäkt. Hon brukar tvätta fötterna på sina föräldrar och önska dem god hälsa. Hon ber även om förlåtelse om hon har gjort något fel mot dem.

Yaldabord och julgran hemma hos Pooneh Jamshidiraad i Göteborg

Yalda - liknar julfirandet

Yalda är en viktig gammal ceremoni i Iran. Den börjar från vid solnedgången 19 december, och slutar vid soluppgången nästa morgon. Yalda betyder födsel, för att den längsta natten på året är över och dagarna börjar bli längre. Förr i tiden trodde människor att sista natten på året kunde vara farlig och att de måste vara tillsammans den natten och ha fest.

Yalda började firas 500 år före Jesus föddes. Det finns många likheter med firandet av den kristna julen. Till exempel tänder vi ljus. Förr i tiden brukade människor också hämta ett träd och dekorera det, ungefär som en julgran.

Under yalda brukar man besöka sina föräldrar eller äldre släktingar för att visa dem respekt och fira med dem. Man dukar ett festbord med frukt, nötter, ljus, vatten och torkad frukt. Vattenmelon och granatäpple är de viktigaste frukterna på bordet.

Jag tror att yaldaceremonin är viktig för alla persiska personer, även de som bor utanför Iran.

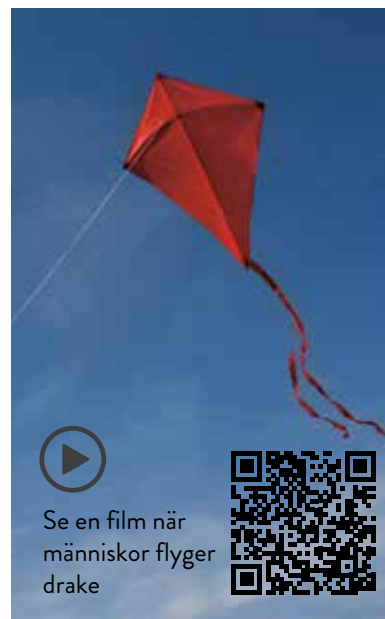
TEXT OCH FOTO: POONEH JAMSHIDIRAAD, ANGERED

Karneval och drakflygning

I Grekland firar vi karnevalen i mars. Den är min favorithögtid, eftersom vi klär ut oss, ungefär som på Halloween. Dagen efter karnevalen kallas "ren måndag", eftersom det är första dagen i fasteperioden. Fasteperioden håller på i fyrtio dagar fram till påsk. På "ren måndag" har man picknick utomhus och det är tradition att man flyger drake. Vi äter inte kött eller mejeriprodukter men vi äter mycket skaldjur och ett speciellt bröd som heter "lagana".

Jag gillar den högtiden mycket för det markerar början på våren som är min favorittid på året. Dessutom är vi ute, umgås mycket och har det bra. Tyvärr har jag inte firat "ren måndag" sedan jag kom till Sverige för tre år sedan, eftersom den högtiden inte finns här.

ZOE KOUTELIDA, JÖNKÖPING

NYA ORD

DEKORERA
Göra något vackrare.

DUKA
Ställa fram det som behövs när man ska äta.

KLÄ UT SIG
Sätta på sig kläder så att man ser ut som någon annan.

FASTEPERIOD
En tid då man inte äter något.

LYSSNA!

POONEHS TEXT

Borde alla ha rätt att vara lediga?

I Sverige är de viktiga kristna högtiderna officiella helgdagar. Det betyder att man har rätt att vara ledig, eller att få mer betalt om man jobbar. Samtidigt bor det många människor i Sverige som tillhör andra religioner. Borde alla ha rätt att vara lediga på sina viktiga högtider? Läs hur några sfi-elever resonerar.

ARBETSGIVAREN SKA KUNNA BESTÄMMA

Arbetsgivaren har rätt att leda arbetet på högtider i Sverige men jag kan be att få ta semester. Då kan de tillåta det eller inte. Om arbetsgivaren inte tillåter tjänstledighet blir jag ledsen, men om jag inte kan åka och hälsa på släktingar kan jag också fira våra högtider med dem via mobilen.

Ibland infaller mina viktiga högtider på helgen. Då är jag glad och det behövs inte att jag ber om tjänstledigt.

Jag tror att många arbetsgivare brukar gå med på ledighet om det inte skapar problem och jag vet att de respekterar olika religioner. Det är därför jag älskar svenskarna.

NESE ELA GÜNEYLI

VIKTIGT ATT ALLA RELIGIONER RESPEKTERAS

Jag tycker att alla har rätt att fritt fira religiösa helgdagar. Om jag till exempel är muslim tycker jag att jag har rätt att vara ledig under minst en dag av Eid.

Jag tycker inte att vi alla bara ska fira svenska helgdagar. Det är mycket viktigt att stanna som du är och inte skämmas för din religion och helgdagar.

Om människor inte får rätt till sin semester, tror jag att det skulle bli hat mot andra religioner och då skulle folk hata varandra. Det här är mycket känsliga ämnen, jag tycker att varje religion bör respekteras.

EMINA HUSKIC

MAN BEHÖVER KOMMA ÖVERENS

Jag tycker att det inte är så enkelt att svara på om alla borde ha rätt att vara lediga på sina högtider. När man tar hänsyn till religionsfrihet och förbudet mot diskriminering, verkar det uppenbart och självskrivet att alla borde ha rätt att vara lediga vid religiösa högtider oberoende av vilken religion majoriteten av landet tillhör. Man borde inte värdesätta en religion mer bara för att statens kultur formas av den och därför behandla människor som har en annan tro orättvist.

Men tyvärr är det inte så enkelt. Om alla hade rätt att vara lediga vid religiösa högtider kunde det påverka ekonomin. Ibland kan man inte bestämma när man vill vara ledig för att arbetsplatsen där man arbetar behöver tillräckligt personal, till exempel inom sjukvården eller på skolan. Det finns andra jobb där man kan dela in sina arbetstider mer fritt, till exempel inom forskning eller andra typer av kontorsjobb. Då borde det inte vara ett problem att få ledigt för att fira religiösa fester.

Dessutom finns det också kulturella högtider som inte är religiösa och om man inte vill diskriminera människor på grund av sin religion, borde man inte heller diskriminera dem för att inte vara religiösa. Det kan därför vara svårt att dra gränsen för vilka högtider man ska räkna med och inte.

Jag tycker därför att beslut om lediga dagar vid högtider borde tas både med förnuft för arbetsplatsen och respekt för individens behov. Varje person behöver komma överens med arbetsgivaren om det.

PAULINE DÜTSCH

FOTO: ANDI GRAF

Inte bra för barn att använda mobilen länge

Jag ser många föräldrar som uppfostrar sina barn genom mobil eller ipad eftersom det är lätt för dem. Föräldrarna kan göra olika saker, medan barnen tittar på sin mobil. Men att låta små barn använda mobil tycker jag inte är så bra.

För det första behöver barn umgås med andra människor. Om de spenderar för mycket tid med att titta på mobilen förlorar de förmågan att umgås med andra.

För det andra påverkas barns känslor när de blir beroende av mobilen. Till

exempel blir de arga när de inte får mobilen.

För det tredje är det inte bra för barnens ögon, hjärna och kropp.

Jag tycker att det är viktigt att ha regler för att använda mobil. Barn som är äldre än 3 år bör inte använda sin mobil längre än 1-2 timmar om dagen. Föräldrar behöver spendera tid med dem genom att hitta något att göra tillsammans.

THANUTTHA POLFAK

Sänk skatten på elbilar

Att köra elfordon är mycket bättre än bensinfordon. Bränslebilar skadar miljön, både naturen, djuren och människor. Bland annat är det dåligt för barn och för äldre människor som har andningssvårigheter.

Både politiker och fordonssäljare bör

de jobba för att elfordon ska vara mer tillgängliga för folket. Politikerna borde minska bilskatten lite och fordonssäljare ska minska priset på elfordon för att göra det lättare att köpa det miljövänliga alternativet.

SAMAH KURAISH

Alla elever borde få platta eller dator

Jag tycker att alla borde få Ipad eller laptop så att eleverna kan hjälpa varandra. Om till exempel en av eleverna har en fråga eller inte förstår lektionen, kan eleverna enkelt diskutera, förklara och hjälpa varandra via datorn. Då skulle det inte ta så lång tid för eleverna att klara studierna.

Jag tror inte att det skulle kosta så

mycket för skolan, eftersom de då inte behöver betala för papper eller kopiering.

Jag tycker att alla elever måste få dator från skolan, för en del elever har inte tillräckligt med pengar för att köpa en dator. På det sättet blir det rättvist och alla elever har samma chans.

NOOR HUSSEIN

INSÄNDARE

NYA ORD

UMGÅS

Vara tillsammans och prata med andra människor.

SKATT

Pengar som alla som arbetar måste betala till staten eller kommunen.

LYSSNA!

THANUTTHAS TEXT

Vad tänker du? Håller du med eller inte? Skriv en insändare!
Skicka din text till:
fatima.gronblad@abfvux.se

VILL DU
PRENUMERERA?
LÄS MER PÅ
VÄRLDENOCHVI.SE

Mysigt att bygga båtar med mina kompisar

Loy krathong är en gammal tradition från Indien för att be om förlåtelse till den hinduiska vattenguden. Den firas vanligtvis i städer med floder eller sjöar, där man använder vatten och smutsar ner vattnet. Loy krathong firas i många länder i Sydostasien inklusive Thailand.

Man brukar göra små båtar av naturliga material som till exempel bananblad och blommor. Sedan sätter man båtarna i vattnet, till exempel i sjöar eller i havet. Föräldrarna gillar att visa den här traditionen för sina barn. Man brukar klippa lite hår och naglar och lägga i båten. Det är en symbol för att lämna allt dåligt och all otur.

När jag var liten gjorde jag krathong-båtar varje år med mina kusiner och mina klasskamrater i skolan. Det var en mysig tid.

LYSSNA!

PANNEE PIMPILA